

Projectupdate kansrijk talenonderwijs in meertalige vmbo-klassen

De zomer zit erop en een nieuw schooljaar vol ideeën, uitdagingen en kansen ligt voor ons. Na een heerlijke vakantie hebben we ons project 'Multilingual language education in language diverse classrooms' – kortweg 'MultiEd' – met frisse energie weer opgepakt. In dit project onderzoeken we hoe docenten Nederlands en Engels, die lesgeven in taaldiverse vmbo-klassen, de meertalige repertoires van hun leerlingen kunnen erkennen, benutten en ontwikkelen en wat voor (leer)kansen dat oplevert. Dit schooljaar zijn we alweer aanbeland in projectfase 3.

- **Fase 1 (feb.-aug. '24):** verkennen hoe vmbo-leerlingen zelf hun meertalige bagage zouden willen inzetten in het talenonderwijs;
- **Fase 2 (schooljaar '24-'25):** ontwerpen van leermaterialen en een professionaliseringstraject, in co-creatie met expertdocenten en lerarenopleiders;
- **Fase 3 (schooljaar '25-'26):** uitproberen en bijstellen van de leermaterialen en professionalisering met studenten van de lerarenopleiding;
- **Fase 4 (schooljaar '26-'27):** binnen consortiumscholen evalueren wat het leerlingen én docenten oplevert wanneer hun talenonderwijs een meertalige invulling krijgt.

Terugblik op fase 2: Meertalige lesactiviteiten en professionalisering voor docenten

Afgelopen schooljaar stond vooral in het teken van co-creatie: een expertgroep, bestaande uit docenten Nederlands en Engels en lerarenopleiders van de HvA en de HU, heeft samen met Niklas (promovendus) in vier ontwerpbijeenkomsten een *toolbox* met verschillende meertalige lesactiviteiten ontwikkeld. Deze activiteiten

geven de meertalige repertoires en de culturele bagage van leerlingen een betekenisvolle plek in de taalles en sluiten aan bij de drie doeldomeinen die in het geactualiseerde curriculum voor Nederlands en Engels centraal staan: communicatie, taalbewustzijn en cultuurbewustzijn. De docenten hebben de ontworpen activiteiten met hun leerlingen uitgeprobeerd en geëvalueerd. Ze bleken goed aan te slaan bij leerlingen! Een docent rapporteerde bijvoorbeeld na een les waarin leerlingen in teams hun meertalige repertoires inzetten bij het decoderen van onbekende woorden: *"De leerlingen waren zeer betrokken [...]. Dit had zeker met de werkvorm te maken. Die was activerend, leerlingen werkten samen en het ging over henzelf. Dat hun eigen talen werden gebruikt werd zeer gewaardeerd. Dit gaf een boost aan de samenwerking. Ze zagen echt in hoe ze elkaars taalkennis konden benutten"*. Voor ons een duidelijk teken dat we op de goede weg zijn.

Maar de *toolbox* was niet het enige waaraan we werkten. In een landelijke survey onderzocht Eline (docent-onderzoeker), in samenwerking met Emke Wang (ITTA), de overtuigingen, kennis en handelingsverlegenheden van docenten ten aanzien van meertalige taaldidactiek. Op basis van de surveyuitkomsten ontwikkelden we samen met de lerarenopleiders uit de expertgroep een professionaliseringspakket. Dit pakket biedt docenten kennis en praktische handvatten om de talige en culturele diversiteit in hun klassen te (h)erkennen, te benutten en uit te breiden. Thema's die aan bod komen zijn bijvoorbeeld: Hoe werkt het meertalige brein? Wat is *translanguaging* precies? Wat wordt verstaan onder taal en cultuurbewustzijn? En welke leerkansen kunnen ontstaan wanneer leerlingen bij een taaltaak (ook) hun thuistalen mogen gebruiken?

Vooruitblik naar fase 3: Aan de slag met onze materialen

Met het nieuwe schooljaar zijn we ook een volgende fase van ons onderzoeksproject ingegaan. Dit jaar pakken we de evaluatie van onze materialen iets groter aan en beproeven we de *toolbox* en het professionaliseringspakket binnen de tweedegraads lerarenopleidingen Nederlands en Engels van de HvA. Veertien docenten-in-opleiding volgen op dit moment de ontworpen professionalisering. Vervolgens gaan ze aan de slag met het uitproberen van *toolbox*-activiteiten. Met lesobservaties, klassikale evaluaties, logboeken en focusgroepgesprekken met de studenten en hun leerlingen proberen wij in kaart te brengen in hoeverre de *toolbox* en het professionaliseringspakket als bruikbaar en relevant worden ervaren. Wat werkt, en waar moeten we nog aan sleutelen? Dit jaar willen we die vragen beantwoorden, zodat we in het schooljaar 2026-2027 met een set grondig geëvalueerde materialen kunnen onderzoeken wat het leerlingen én docenten oplevert wanneer hun talenonderwijs een meertalige invulling krijgt.

Iedereen wil een stukje MultiLEd-taart – letterlijk én figuurlijk

Dat meertaligheid boeiend en belangrijk is, weten wij allemaal. Gelukkig zien we ook buiten onze eigen bubbel steeds meer belangstelling voor dit onderwerp, zeker sinds het advies van de Onderwijsraad om de meertalige bagage van leerlingen niet te negeren, maar juist te benutten. Ook in de opbrengsten van het MultiLEd-project is interesse. Zo gaf Eline voor de zomer een webinar over de kansen van meertalige didactiek in het mbo (via deze link terug te zien: <https://www.youtube.com/watch?v=6rwQautoJ08>). En Niklas presenteerde de voorlopige MultiLEd-ontwerpprincipes tijdens de conferentie *Grenzeloos Goed Samen Opleiden* in Eindhoven en de LLRC-conferentie in Leiden. Daarnaast heeft SLO enkele van onze *toolbox*-activiteiten opgenomen in hun inspiratiemateriaal voor de fase van beproeving van de nieuwe examenprogramma's Engels. Ook zijn Eline en Niklas uitgenodigd om tijdens het SLO-congres op 21 november in Nieuwegein een werksessie te geven over meertaligheid in de taallessen. Kortom: het is ongetwijfeld tijd voor meer meertaligheid – en die tijd is nu!

Niklas, Eline, Daniela en Catherine

Lectoraat Taalontwikkeling en Meertaligheid, Hogeschool van Amsterdam

Nog een leuke aankondiging: In februari 2026 verschijnt 'Talenbewust lesgeven in het vo en mbo: inclusief omgaan met taaldiversiteit'

Het afgelopen jaar hebben Daniela en Catherine, samen met mederedacteuren Mirjam Günther en Joana Duarte en een team van 27 auteurs, gewerkt aan een handboek boordevol inspiratie voor talenbewust onderwijs in het vo en mbo. Het boek bestaat uit drie delen. In deel 1 staat de meertalige leerling centraal: welke meertalige repertoires brengen leerlingen mee, welke rol spelen verschillende talen in hun leven en wat betekent dat voor de professionals die met hen werken? Deel 2 zoomt in op de meertalige klas: hoe kan talenbewust lesgeven er in verschillende vakdomeinen en leercontexten uitzien? Deel 3 richt zich op de meertalige school: hoe krijgt talenbewust lesgeven vorm op schoolniveau?

Meer weten?

Om jullie op de hoogte te houden over de voortgang van het project, sturen we jullie twee keer per jaar een korte projectupdate. Volg ook de LinkedIn-pagina van het lectoraat Taalontwikkeling en Meertaligheid als je niets wilt missen. En natuurlijk is er de projectpagina van MultiLEd:

<https://www.hva.nl/projecten/2024/2/multiled-kansrijk-talenonderwijs-in-meertalige-vmbo-klassen>.